

Kanadensisk politik

Nyval till det kanadensiska underhuset skall äga rum den 10 augusti. Det har sagts att regeringen utsatt denna tid för valet i avsikt att dämpa valstriden och begränsa valdeltagandet; sommarhettan skall förslöa, och likgiltigheten är en tillgång för de styrande. Men i själve verket finns inte några förutsättningar för en hetsig kampanj. Även om priserna på en del viktiga exportvaror, främst trämassa, sjunkit under de senaste åren och handelsbalansen därför blivit sämre, är den ekonomiska situationen i det hela god; arbetslösheten är minimal, inflationen har sedan något år stoppats, och en del konsumtionsvaror har blivit billigare samtidigt som lönerna sakta stigit. Av tal och program får man intrycket att partiledningarna förgäves söker blåsa upp små motsättningar till stora konflikter. Schemat för väljarsängsten är välkänt; regeringen tar äran av välståndet och prisar vad den utträttat, oppositionen ser faror hota bakom den vackra fasaden och lovar på en gång skattesänkningar och nya socialreformer. Vi har, kort sagt, framför oss bilden av en lyckad men knappast eldig demokrati.

Det liberala regeringspartiet är sedan mer än ett halvsekel det normalt ledande. Av 57 år har det haft makten i 42 och nu senast utan avbrott i 18 år. Vid 1949 års val fick partiet 193 platser i underhuset av 262, medan den traditionellt mest betydande medtävlaren, det konservativa partiet, stannade vid 41 mandat; delvis berodde det liberala flertalets storlek på majoritetsvals-systemet, men även röstmässigt var partiets övervikt betydande. Liberalernas starka ställning kan knappast förklaras annat än genom en detaljerad historisk framställning; partiet har visat en ovanlig förmåga att samla skilda grupper och intressen, men har inte representerat någon enhetlig och ideologiskt bestämd politik. Av ålder har partiet sitt säkraste stöd i den katolska och franskspråkiga provinsen Quebec, vars krav på självstyrelse särskilt i frågor som berör religion och språk har främjats. Ett bevis på den kanadensiska politikens komplicerade natur är att medan Quebec vid de unionella valen röstar liberalt, provinsstyrelsen sedan många år helt behärskas av ett parti, "union nationale", som i sin franskkatolska nationalism företräder milt totalitära och fascistiska

tendenser. Kanadas premiärminister och ojämförligt mest populäre politiker, Louis St. Laurent, har med sin skickliga kompromisstaktik hindrat att provinsen Quebecs regeringschef, Maurice Duplessis, genom ett framträdande på det unionella planet hotat den liberala maktställningen.

Liberaler och konservativa, det är här snarare historiskt helgade etiketter än karaktäriserande begrepp. Typiskt är att de konservativa för några år sedan antog namnet "progressiva konservativa" för att, för övrigt med all rätt, betona att partiet inte är "höger" i nå-

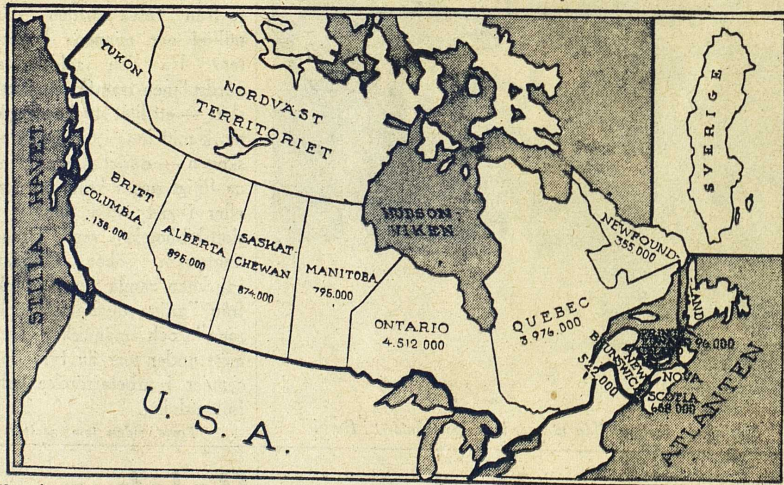
gon gammaldags mening. De konservativa kan i regel räkna på seger i den största, utpräglat engelska provinsen Ontario, och deras ledare, George Drew, är premiärminister i denna provins. En viss benägenhet att hålla på England gentemot USA, att understryka gemenskapen med det brittiska samväldet ingår i partiets tradition. Drew har i sina programtal utlovat en skattesänkning på 500 miljoner dollar (nära en tiondel av budgeten) genom besparingsåtgärder som inte skall drabba de sociala utgifterna; han utlovar reformer i fråga om bostadsbyggande och sjukförsäkring — de mest omstridda sociala frågorna i valstriden; han anklagar regeringen för egenmäktighet och bristande hänsynstagande till

parlamentet; han begär förbud för det kommunistiska partiet (vilket politiskt saknar all betydelse). Slagordet att "det behövs ett ombyte" efter aderton års liberalt styre anses höra till det konservativa partiets större tillgångar.

Två andra partier har vardera ett tiotal platser i unionens underhus och har varit segerrika i några av de västra provinserna. Socialdemokraterna (Cooperative Commonwealth Federation, CCF) är högst moderata; de kräver en av staten bekostad allmän sjukförsäkring och andra sociala reformer, men ingen socialisering. Sedan nära ett årtionde har partiet behärskat jordbruksprovinsen Saskatchewan och där genomfört en rad reformer i kooperativ anda; egenartade tillfälligheter har gjort att socialdemokratien här blivit de självägande och välställda böndernas parti. En annan samlingspunkt för agrart missnöje har varit det egenartade Social Credit-partiet, som sedan aderton år äger majoritet i Alberta och sedan ett par månader i British Columbia. Partiet har som ideo-

logisk bas krav på ökad sedelutgivning och andra penningpolitiska åtgärder — betecknade som medel att skapa allmän välmåga — men har i praktiken fört en snarast ekonomiskt liberal politik i Alberta, som genom upptäckten av olja blivit ett av landets rikaste områden; de "stora" kraven har partiet skjutit på framtiden med motiveringen att de blott kan genomföras av unionen. Om liberala och konservativa skulle bli någorlunda jämstarka, anses en koalition mellan konservativa och Social Credit-partiet sannolik.

Mest antagligt är emellertid enligt mera objektiva iakttagare att liberalerna vinner sin femte valseger i följd, eventuellt med minskad majoritet. Vem som än vinner, är någon större inrikespolitisk förändring inte att vänta. För utrikespolitiken har valet än mindre betydelse. Alla är för Atlantpakten och, med något skiftande betoning, för samarbete med både England och USA; ingen vågar kräva allmän värnplikt, ty här säger det franska Kanada nej.

Kanada med provinsindelningen (nordregionen är inte i sin helhet med på kartan). Siffrorna under provinnsnamnen avser invånarantal år 1950.